# נועם אלימלך — ראה



ראה אנכי נותן לפניכם כו'. כבר דקדקו קמאי דפתח בלשון יחיד "ראה", ו"לפניכם" הוא לשון רבים. ונראה לפרש בצירוף הפסוק "לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו", דהנה השני האורות הם אהבה יראה, והם היו שניהם גדולים כאחד דיש יראת רוממות, והנה כשאמרה הלבנה "אי אפשר לשני מלכים כו'", היה כוונתה שתעלה במדריגה, או היא או החמה, ולא שימעיט מדריגת אחד חלילה, והשי"ת ב"ה ראה שזה בלתי אפשרי מחמת הרשעים שצריך ליראם ביראת העונש, ואמר לה "לכי המעיטי עצמך", והיינו יראה קטנה, תחילה יראת העונש.

ובאמת איתא באור של ז' ימי בראשית "ראה שאין כדאי כו' וגנזו לצדיקים לעתיד לבא", דאנו אומרים "יוצר אור ובורא חושך", והיה לו לומר "יצר אור כו'" לשון עבר ולא לשון הווה, אלא האמת הוא שהשי"ת ברוב רחמיו יוצר אור תמיד, דהיינו הצדיק ההולך בדרכי השם באמת ובתמים, אליו נראה ונגלה אור הגנוז, ובכל יום יום שהצדיק הולך במדריגה יותר, נתגלה לו האור יותר. וזהו "ראה שאין כדאי כו' וגנזו לצדיקים לעתיד לבא", ר"ל שהצדיקים עתידים להיות לבוא אל האור הזה הגנוז שנתגלה אליהם. וזהו "לעושה אורים גדולים" ג"כ לשון הווה.

והנה יראת העונש יכול להיות לאדם אף שאין רואה הדבר המיראו, רק באומרים לו למשל "אל תלך אל המקום הזה ששם הוא דבר הממית והמזיק", הוא מתירא ואינו הולך, אבל אהבה בלתי אפשרי להיות לאדם כי אם בראותו הדבר הנאהב, וכל זמן שאין רואה בעיניו אין לו רק השתוקקות לראות, ואהבה הוא האחדות, ולכן אהבה בגימטריה אחד. והנה בהיות האדם במדריגה זו באחדות, צריך שמירה תמיד ולהחזיק עצמו שעדיין אינו במדריגה זו, ונמצא שורש הדבר אהבה נקרא בשם ראיה כנ"ל, שאין אהבה נגמרת אלא בראיה.

וזהו "ראה", פירוש כשאתה במדריגת אהבה הנקרא בשם ראיה, "אנכי נותן לפניכם", ר"ל עדיין צריך להחזיק עצמך שאינך במדריגת אחדות גמור, רק "לפניכם" שהוא לשון רבים, ועדיין אתה כשאר בני אדם, כי אם "היום ברכה וקללה", ר"ל תחזיק עצמך כאילו התחלת היום להרגיל עצמך במדריגת אהבה ויראה, "ברכה" רמז לאהבה "וקללה" רמז ליראה, דהיינו רצועה לאלקאה, "את הברכה אשר תשמעו כו'", י"ל ע"פ המשל אדם שהיה בו איזה חולשה ר"ל ונתרפא ממנה, אזי בכל עת ורגע הוא מעיין ושומע אם חלילה החולשה הזאת מתעורר בו, כן הנמשל בכל אדם צריך בכל עת ורגע לשמוע בעצמו ולעיין אם הוא יוצא ידי חובתו בעשיית מצוות ה', אם אין מתעורר בו ח"ו איזה דבר שאינו הגון, וזהו "את הברכה אשר תשמעו" ר"ל זה הוא ברכה לאדם אשר תשמעו אל כו' כנ"ל, שתשמעו ותעיינו תמיד אף בעשותכם מצוותיו ית"ש אם אין אתם מחסרים בהם, "והקללה אם לא תשמעו" ר"ל אם לא תשגיחו על עצמיכם כנ"ל, לכן צריך האדם להסתכל תמיד ולהשגיח על עצמו בכל עת שזה יהיה ברכה לו ולזרעו עד עולם. וק"ל.

או יאמר "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה כו'". ונקדים לפרש פסוק "זכר רב טובך יביעו כו'", דכבר כתבנו מזה פעמים הרבה שהצדיק הוא מעורר רחמים תמיד ע"י תורתו הקדושה שעוסק בה לשמה, וע"י מצוותיו ית"ש, וע"י השבחים והשירות שנותן ומשבח להבורא ב"ה יתעלה, שאיתערותא דלתתא הוא איתערותא דלעילא, והוא דאמרינן בגמרא "אין טיפה יורדת מלמעלה אלא אם שני טיפות עולות מלמטה". וזהו "זכר רב טובך יביעו", מלשון "מים תבעה אש", כששופכין מים על אש המים מבעבעין (בבא קמא ד, ב), וזהו "זכר רב טובך", פירוש שיזכר רב טובך להשפיע לעולם, "יביעו" ר"ל לזה צריך איתערותא דלתתא, והוא כמשל המים שמבעבעים ועולים ב' טיפות מלמטה, כן הצדיקים מבעבעים קדושתם ואיתערותם דלתתא כפי יכולתם, והשי"ת משפיע לעולם רב טוב ורחמים גדולים, ומה הוא איתערותם דלתתא? ואמר "וצדקתך ירננו", ר"ל ע"י צדק וחסד שעושים ושיר ושבח שנותנים לו ית' ועי"ז נמתקים הדינים, אך גם זאת צריך הצדיק לעורר הגבורות והדינים על האומות, וזהו "כבוד מלכותך יאמרו", פירוש הצדיקים ע"י מעשיהם הטובים כנ"ל ממשיכים את הבורא ב"ה לעולמות, לעשותו מלכות בחסד ורחמים, וזהו "יאמרו" דהיינו אמירה רכה, "וגבורתך ידברו" ר"ל והגבורות הקשים, "דיבור" הוא לשון קשה, צריכין ג"כ למען "להודיע לבני האדם גבורותיו", דבני האדם הם האומות, כדאיתא בתוס' בע"ז (בבא קמא ג, א) החילוק שבין "אדם" ל"האדם", דישראל נקרא "אדם" והאומות נקרא "האדם".

וזהו "ראה", כנ"ל רמז להצדיקים שהם במדריגת אהבה הנקרא בשם ראיה כנ"ל, "אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה", דהיינו הקללה על האומות, והברכה היינו הרחמים על ישראל, כל זה יהיה מסור בידכם, שאתם בצדקותיכם תפעלו הכל. וק"ל.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך כו'. נ"ל ע"ד שאמר התנא "שכר מצוה מצוה", וזהו הפירוש "עשר תעשר", כשתתן מעשר פעם אחד תזכה עוד לעשר, "את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה", ר"ל גם תזכה שכל תבואת זרעך שהוציאה השדה בשנה העברה, תהיה לשנה הבאה הברכה בשדה שיעלה המעשר כמו כל התבואה של שנה העברה, וכן כל שנה ושנה, וזהו "תעשר את כל כו' שנה שנה".

או יאמר "עשר תעשר". דהנה ידוע שכל מצוה ומצוה צריך האדם להכניסה לעשר, שכל העולמות כלולים מעשר, וכמו כן צריך להיות עשיית המצוה, ובכל פעם שמעלה את המצוה לעולם עליון היותר גבוה, גם שם הוא כלול מעשר כידוע. וזהו "עשר תעשר" ר"ל שתראה כל המצוות לכוללם בעשר בכל עולם ועולם שתעלה אותה, "את כל תבואת זרעך" היינו המצוות הנקראים זרע ותבואה, וזהו "בבוקר זרע זרעך כו'", ר"ל "בבוקר" כשתהיה בבהירות ובקדושה המאיר לך כבוקר אהבה ודביקות הבורא ב"ה, אז "זרע זרעך" תתאמץ לעשות מצוות הרבה, "ולערב" ר"ל גם אם חלילה יהיה לך ערב ולילה, שאין לך בהירות וקדושה ודביקות, אעפ"כ "אל תנח ידך", אל תתיאש ותתאמץ לעשות מצוותיו ית"ש.

ונחזור לענינינו, "את כל תבואת כו' היוצא השדה", פירוש כל המצוות היוצאים בהשדה העליונה, הוא שדה תפוחים ששם הוא שורש המצוות, וריח הטוב העולה מהמצוות שם הוא, וזה שאמר יצחק אבינו ע"ה "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו השם", ר"ל שאני רואה שהריח הטוב למטה כמו ריח העליון חקל תפוחים, "שנה שנה" ר"ל שכל מצוה ומצוה עולה אל עולם המיוחד לה, שנה בגימטריה ספירה, "ואכלת לפני ה' אלקיך", דהנה אנו אומרים "ברוך אתה ה' אלהינו", היינו שמתחילה אנו אומרים שהוא "אלקינו", ואח"כ אנו ממשיכים את הבורא ב"ה לעולם הנקרא בשם "מלכות", ולשכן את שמו ית' במקום אשר יבחר בו, וזהו שאומרים "מלך העולם". וזהו "ואכלת", דעשיית המצוה נקרא "אכילה", שהוא התענוג והדביקות, "לפני ה' אלקיך" כנ"ל שהוא אלקינו, "במקום אשר יבחר לשכן שמו שם", פירוש ואח"כ תכוין לפעול להמשיך ולשכן את שמו ית' בהיכל קדשו כנ"ל שהוא מלך העולם, "מעשר דגנך כו' למען תלמד ליראה כו' כל הימים", פירוש ע"ד שכתבתי לעיל שגם בעשותך כל מצוות ה' תחזיק עצמך שעתה התחלת להרגיל עצמך ביראת השם, ככה תעשה כל הימים.

"וכי ירבה ממך הדרך", ר"ל אבל אם יהיה דרכי השם רב וגדול בעיניך, באומרך "כי לא תוכל שאתו" שבלתי אפשרי לעמוס עליך המשא הזאת, "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר לשכן שמו שם", ר"ל שיהיה רחוק בעיניך שתוכל לפעול כנ"ל, שישכון השי"ת ב"ה בעולמו במלכותו, תדע הסיבה שהביאך לחשוב זאת הוא מחמת "כי יברכך ה'" בממונך ובכל טובך, "ונתת בכסף" ר"ל ולא נתת כל מחשבותיך רק בממונך, ואמר הכתוב זאת העצה "וצרת הכסף", דאיתא בגמרא "אין מחללין מעשר שני על אסימון אלא על כסף שיש בו צורה", וזהו "וצרת הכסף" שתעשה צורה קדושה על הכסף, "בידך" אשר ברשותך, "והלכת אל המקום כו'", ר"ל ותלך עם ממונך בדרכי השם, "אשר יבחר ה' בו, ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך", פירוש שתעשה עם ממונך דברים שהנפש מתאוה ולא הגוף העכור החומד ומתאוה לתענוגי והבלי עולם, אלא תרבה בצדקה כפי יכולתך, "וחטאך בצדקה פרוק", "בבקר ובצאן כו'", ר"ל רמז שתרבה בצדקה לכל, הן לפשוטי עם והן לצאן הוא צאן קדשים, "וביין ובשכר" רמז לת"ח, ע"ד שאמרו חז"ל "הרוצה לנסך יין ע"ג המזבח ימלא גרונם של ת"ח יין", "ובכל אשר תשאלך נפשך", ר"ל וכן בכל דבר תראה שלא יהא שום תאוה חיצונית רק מה שישאלך נפשך, אז "ואכלת לפני ה' כו'" תזכה לעשות מצוות ה' ככל הצדיקים כנ"ל. וק"ל.

או יאמר "עשר תעשר כו'", דהנה צריך האדם לעבוד את הבורא ב"ה במעשה ובמחשבה, דהיינו בכל מצוה ומצוה שעושה, צריך לעשות המעשה בקדושה עם המחשבה, וזהו "עשר תעשר" רמז להקדושה צריכה להיות כפול בשני אופנים, דהיינו במעשה ובמחשבה, "את כל תבואת זרעך" רמז לכל כללות המצוות נקראים "תבואות זרעך", פירוש לפי הזריעה שלך, כמשל מי שזורע תבואה נקייה בלי פסולת אזי מצמיח ג"כ תבואה נקיה, ומי שזורע תבואה מעורבת עם פסולת אזי עולה ומצמיח ג"כ התבואה מעורבת עם פסולת, כן במצוות האדם אשר עושה, יש שעושה בלי שום תערובת סיג ופסולת, ויש שעושה המצוה בתערובת כל אחד לפי בחינתו, ואמר הכתוב שצריך אתה לעשות בקדושה "כל תבואת זרעך" במעשה ובמחשבה כנ"ל, "היוצא השדה", ר"ל שהמצוה יוצאת ועולה אל השדה העליונה הוא שדה תפוחים כידוע, "שנה שנה" רמז שכל שנה ושנה צריך האדם לעבוד הבורא ב"ה בבחינה יתירה בהתגברות קדושה.

או יאמר "היוצא השדה שנה" רמז שפועל ע"י המצוה שהש"י יוצא מעולמו העליון אל העולמות התחתונים הנקראים "שנה", וגם האדם מעלה את נשמתו למעלה, וזהו "שנה שנה" כפול, ומלמד אותנו הכתוב דרכי השם שנלך בעבודתו ית', היינו "ואכלת לפני ה'" ר"ל שתתנהג באכילתך שיהיה הכל לפני השם דהיינו בקדושה, ומפרש הכתוב "מעשר דגנך כו'", פירוש שצריך האדם לדמות לעצמו כאילו אוכל מעשר או בכורות קדשים כמו שהיו הלוי וכהן אוכלין בפרישות גדול ובקדושה גדולה, כן תעשה שיהא דומה בעיניך כאילו הוא תרומה או מעשר, "למען תלמד ליראה את ה' כו'" ר"ל עי"ז תרגיל את עצמך שתבוא לך יראה שלימה מהבורא יתעלה.

"וכי ירבה ממך הדרך" ר"ל אם רב הוא ממך עבודת הבורא ב"ה, ותאמר בלבך "כי לא תוכל שאתו" שקשה עליך מאד והרבה בעיניך עבודתו ית', אמר הכתוב תדע "כי ירחק ממך המקום" ר"ל זה הוא מחמת שהמקום ב"ה רחוק ממך, אבל מי שמקרב עצמו להבורא ב"ה ע"י מעשיו, אזי השי"ת קרוב אליו וקרוב אליך הדבר בפיך ובלבבך לעשותו, וכל אשר תעשה לעבודתו יתברך יהיה מעט בעיניך, ואמר הכתוב מי שקשה עליו עבודתו ית"ש אזי זאת העצה היעוצה, "ונתת בכסף" ר"ל שתתן עצמך אל הכסף, שתתקן את מעשיך ע"י הכסף בנתינת צדקה, "וצרת הכסף" פירוש ותראה שתעשה צורה על הכסף אשר תקח "בידך" דהיינו בידים טהורות מגזל וגניבה ושאר דברים אסורים, אזי כשתקח הכסף באופן הנ"ל, מיד תעשה עליו צורה קדושה, שתשרה קדושה על הכסף הזה, "והלכת אל המקום אשר יבחר ה' כו'" ר"ל ע"י הכסף הזה תוכל לילך אל המקום אשר יבחר ה' בעבודתו יתברך, ואז "ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך", ר"ל אחר שתתנהג עצמך בכספך בקדושה כנ"ל, אז גם אם תתן הכסף בכל תאוות נפשך בבקר כו', "ובכל אשר תשאלך נפשך" ר"ל שלא יהיו אז התאויות אצלך תאווה ממש מתמדת ועיקר, רק כעין שאלה יהיה אצלך, כדבר הנשאל לאדם, שהוא מחזיר את השאלה ואינו שלו, כן לא יהיו התאוות אצלו רק כשאלה ותלך ממנו התאוה מיד. וק"ל.

השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימיך על אדמתך. נראה לפרש דאיתא בגמרא "ההולך בדרך ואין עמו לויה יעסוק בתורה", ונוכל לומר שרמזו לנו בזה איך לעשות להתנהג ולילך בדרכי השם יתברך. דהנה הצדיק גמור והקדוש אשר כל מחשבותיו טהורים צלולים בצחצחות גמור והולך תמיד בדבקות וקדושה, וגם כשמדבר עם בני אדם נראה כמדבר דברים גשמיים אבל באמת כל מחשבותיו להבורא ב"ה גם בדברים האלו, ועושה יחודים בשעה שפוסק מלימודו, זה נקרא בשם "לוויה", לשון חיבור ודביקות, ע"ד הפעם ילווה אישי כו'. ואמרו חז"ל "ההולך בדרך" ר"ל בדרכי השם ית' ב"ה, "ואין עמו לוויה" פירוש ואינו במדריגה זאת להתחבר ולהתדבק במחשבתו כנ"ל, אל יאמר אעשה כן גם אני וילמוד מהצדיק גמור לבטל ח"ו מלימודו, אלא "יעסוק בתורה" תמיד.

וזהו "לוויתן זה יצרת לשחק בו", ר"ל כנ"ל, שהצדיק נקרא בשם "לוויתן" לשון חיבור ודביקות, "זה יצרת", גם שאינו אלא מעולם יצירה, "לשחק בו", השי"ת משחק ומשתעשע עמו מאד, ועי"ז "כולם אליך ישברון לתת אכלם בעתו", שע"י הצדיק הזה הקב"ה משפיע לכל העולם, ור"ל "בעתו" כאשר כתבנו מזה במקום אחר דיש כ"ח עיתים שאמר שלמה המלך ע"ה, י"ד ימין וי"ד שמאל, והצדיק מכניס גם השמאל אל הימין ועי"ז באים רחמים והשפעות גדולות לעולם, וזהו "עת לעשות לה'" ר"ל "עת" הוא הצדיק שעושה ומכניס כ"ח עיתים לעת אחד לימין כנ"ל, "לעשות לה'" ר"ל ע"ד דאיתא כביכול כאילו עשאני, "הפרו תורתך" ר"ל הצדיקים כאלו מפירים גזרותיו של הקב"ה, שהוא גוזר והצדיק מבטל.

וזהו "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", ר"ל דהצדיקים יש להם כח כנ"ל להכניס השמאל אל הימין, והשמאל והימין הם ברשות הצדיק, וזהו "שמאלו תחת לראשי" ר"ל שהשמאל הוא בא אל העולם העליון הנקרא "ראשי", "וימינו תחבקני" עי"ז אני מחבק ומשתעשע עצמי עם הצדיק שהכניס הכל לימין.

וזהו "יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו", ר"ל הצדיק שיש לו בטחון גדול על השי"ת ב"ה, "יגיח ירדן" היינו יר"ד די"ן, "אל פיהו" פירוש שבפיו הקדוש הוא מוריד ומכניע הדינים ומגיחם שלא יהא בהם כח וממתיקם.

וזהו "השמר לך פן תעזוב את הלוי", ר"ל שהכתוב מזהיר את הצדיק שלא יעזוב את הלוי, היינו דביקותו וחיבורו במחשבותיו הקדושים והטהורים בהבורא ב"ה, "כל ימיך על אדמתך" ר"ל כל זמן שאדם בעוה"ז צריך האדם שימור ולהתחזק תמיד בדביקות ושלימות בלי הפסק, ולדבק עצמו בדבק טוב כל הימים. אמן.